

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ
ІМЕНІ ГЕТЬМАНА ПЕТРА КОНАШЕВИЧА-САГАЙДАЧНОГО

ФАКУЛЬТЕТ СУДНОВОДІННЯ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

СЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЯ МАСОВОЇ ПОВЕДІНКИ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Викладачка	Тирон Олена Миколаївна кандидат психологічних наук, доцент
Контактний телефон	+38(067)729-86-66
E-mail	tyronolena@gmail.com
Офіційна назва освітньої програми	Практична психологія
Рівень вищої освіти	магістерський (другий)
Ступінь вищої освіти	магістр
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність	053 «Психологія»
Спеціалізація	-
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	4
Статус дисципліни	Вибіркова
Мета вивчення дисципліни	Основною метою курсу є оволодіння здобувачами освіти основами

	прояву, закономірностями та феноменами масової свідомості та поведінки; засвоєння ними основних механізмів та способів впливу на формування мас, масової свідомості і поведінки.
Інтегральна компетентність, загальні компетентності, спеціальні (фахові) компетентності	Здатність ідентифікувати, пояснювати та критично оцінювати феномени масової поведінки в умовах криз, соціальних змін, інформаційних операцій і цифрового середовища, формуючи психологічно обґрунтовані рекомендації щодо запобігання маніпуляціям і підвищення стійкості соціальних груп. ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК8. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети. СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики. СК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості. СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Змістовий модуль 1. - Характеристика масової поведінки

Тема 1. Масова поведінка як об'єкт науково-психологічного вивчення

Поняття «мас». Функції психології масової поведінки. Ознаки масової поведінки. Структура психології великих соціальних груп. Рівнів формоутворення та розвитку великих соціальних груп. Характеристика масових явищ.

Тема 2. Природа масової поведінки та свідомості

Сутність та основні прояви масової поведінки. Масова свідомість. Механізми масової поведінки. Основні підходи до визначення поняття масової свідомості. Структура масової свідомості. Властивості масової свідомості. Форми масової свідомості. Історія виникнення масової свідомості.

Тема 3. Суб'єкти масової поведінки

Суб'єкти стихійної масової поведінки. Публіка як суб'єкт стихійної масової поведінки. Аудиторія та її психологічні особливості. Типи соціальних спільнот. Великі соціальні групи та їх характеристика

Змістовий модуль 2. - Особливості масової поведінки

Тема 4. Закономірності стихійної поведінки

Стихійна масова поведінка як соціальний феномен. Натовп як психологічний феномен та його різновиди. Психологічні властивості натовпу. .

Тема 5. Психологія масового настрою

Визначення феномену масових настроїв. Природа та специфічні особливості масових настроїв. Етапи розвитку масових настроїв. Масовий вплив як соціально-психологічний феномен. Види, прийоми та засоби масового впливу. Технології масового впливу. Особливості психологічного впливу на масові настрої. Особливості та функції масових настроїв. Динаміка масових настроїв.

Тема 6. Поняття натовпу та його особливості

Поняття натовпу, його особливості. Класифікації натовпу. Психологічні властивості натовпу. Психологічні особливості індивіда в натовпі. Механізми та закономірності утворення натовпу. Механізми та етапи формування натовпу. Прийому управління натовпом.

Змістовий модуль 3. - Масові явища та їх характеристика

Тема 7. Соціальні впливи та види протистояння впливам

Масовий вплив як соціально-психологічний феномен. Механізми впливу на психіку людини. Види, прийоми, методи, засоби масового впливу. Технології масового впливу. Особливості впливу маси на особистість. Поняття масової маніпуляції. Види протистояння впливу.

Тема 8. Поняття масової комунікації.

Громадська думка як вияв масової свідомості суспільства. Масова комунікація: проблема визначення, етапи розвитку. Рівні, функції, структура масової комунікації. Форми, формати, ефекти масової комунікації. Види та ефекти масової комунікації. Система масової комунікації.

Тематика практичних занять:

- Практичне заняття №1. Становлення та розвиток масової поведінки
- Практичне заняття №2. Масова свідомість
- Практичне заняття №3. Масові настрої: поняття та сутність
- Практичне заняття №4. Закономірності масової конфліктної поведінки
- Практичне заняття №5. Механізми та способи управління масовою поведінкою
- Практичне заняття №6. Соціально-психологічний аналіз природи масових настроїв
- Практичне заняття №7. Маніпуляція масами та захист від неї
- Практичне заняття №8. Психологія маніпулювання масової поведінки
- Практичне заняття №9. Мода у контексті нормативного впливу
- Практичне заняття №10. Психологія реклами та PR
- Практичне заняття № 11. Зміст та поняття політичної свідомості та поведінки
- Практичне заняття №12. Основи національно-етичною та релігійної свідомості та поведінки

Приклад питань для підсумкового контролю:

1. Маси як соціально-психологічний та політичний феномен: історія і сучасність проблеми
2. Визначення поняття та основні характеристики маси
3. Масова свідомість: наукові дефініції і тлумачення
4. Психологічні характеристики масової свідомості
5. Проаналізувати вплив масової свідомості на формування масової поведінки і масових поведінкових стереотипів
6. Розкрити поняття маси та масової поведінки
7. Визначити основні пояснення впливу натовпу на особистість
8. Проаналізувати види натовпу
9. Поняття великих соціальних груп, їх класифікація
10. Паніка як соціально-психологічний феномен
11. Масова агресія: поняття та види
12. Наслідкування як механізм масової психології
13. Масовий вплив як соціально-психологічний феномен.
- 14.
14. Розкрити види, прийоми та засоби масового впливу
15. Дати характеристику психології масових настроїв
16. Мода як соціально-психологічний феномен
17. Проаналізувати структуру моди
18. Означити головні чинники модного впливу
19. Чутки як масова форма передачі інформації
20. Охарактеризувати типологію чуток
21. Визначити засоби протидії чуткам
22. Поняття масової комунікації, засобів масової комунікації
23. Система масової комунікації
24. Види масової комунікації: особливості впливу радіо, телебачення, преси
25. Розкрити психологію реклами

26. Схожість та відмінності політичних партій та масових рухів	
27. Визначити механізми формування громадської думки	
28. Розкрити соціально-психологічні функції суспільних рухів	
29. Поняття масових настроїв, чинники впливу	
30. Особливості національно-етнічної свідомості	
Програмні результати навчання	ПРН3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки. ПРН7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях. ПРН10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.
Форми поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль: практичні роботи , модульні контрольні роботи Підсумковий контроль: залік
ОЦІНЮВАННЯ	
Форми поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль – 100 балів
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру.	

Залік			
Питання 1	Питання 2	Питання 3	Сума
10 б.	10 б.	10 б.	30 б.

Практична робота												
п/р 1	п/р 2	п/р 3	п/р 4	п/р 5	п/р 6	п/р 7	п/р 8	п/р 9	п/р 10	п/р 11	п/р 12	Сума
4б.	4б.	4б.	4б.	4б.	4б.	4б.	4б.	4б.	4б.	4б.	4б.	48б.

Контрольні роботи (МКР)			
МКР1	МКР2	МКР3	Сума
7 б.	8 б.	7 б.	22 б.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90—100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» — теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.

80—89	Добре («зараховано»)	В	«Дуже добре» — теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома - трьома незначними помилками.
75—79		С	«Добре» — теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією - двома значними помилками.
65—74	Задовільно («зараховано»)	Д	«Задовільно» — теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками.
60—64		Е	«Достатньо» — теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки.
21—59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» — теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота що потребує доробки
1—20		F	«Безумовно незадовільно» — теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ВИКОРИСТАННЯ

Основні

1. Варій М.Й. Психологія: підручник. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2017. 290 с.
2. Лебон Г. Психологія мас та народів .Київ : Андронум, 2020. 210 с.

3. Пашина Н.П. Технології управління масовою свідомістю Навчальний посібник. Маріуполь, 2020. 64с.
4. Приходько Ю.О., Юрченко В.І. Психологічний словник-довідник: Навч. посіб., 4-те вид., випр. і доп. К.: Каравела, 2020. 418 с.
5. Психологія мас : конспект лекцій / укладачі: П. І. Сахно, К. С. Сахно. Суми : Сумський державний університет, 2022. 116 с.
6. Психологія мас: навчальний посібник / автор-упорядник Я. Є. Кальба. Тернопіль, 2012. 208 с.
7. Свидрук І.І. Психологія управління та конфліктологія: підручник. Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2017. 319 с.
8. Слюсаревський М. М. Соціальна психологія : навч. посіб. Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. 351 с.
9. Ставицька С.О. Соціальна психологія : практикум: навч. посіб. 3-тє вид.,стереотип.- Київ : Каравела, 2019. 320 с.

Допоміжні

1. Ануфрієва Н. М. Соціальна психологія : навч. посіб. Київ : Каравела, 2016. 370 с
2. Козирєв М. П. Політична психологія: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 648 с.
3. Паскевська Ю.А. Психологія масової поведінки: навчальний посібник для студентів спеціальності "Психологія" денної та заочної форм навчання. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 70 с.
4. Столяренко О. Б. Психологія особистості. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2015. 280 с.

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів ДУІТ: Кодекс академічної доброчесності Державного університету інфраструктури та технологій <https://duit.edu.ua/public-information/legal-framework/>

Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у Державному університеті та технологій Положення про Комісію з академічної доброчесності у ДУІТ та Комісію з етики та управління конфліктами у сфері академічної доброчесності у ДУІТ <https://duit.edu.ua/public-information/legal-framework/>

- Порушення Кодексу академічної доброчесності ДУІТ є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним.
- Списування під час контрольних заходів заборонені.

Усі письмові роботи, виконані в електронному вигляді (реферати), перевіряються на наявність плагіату згідно з Положенням про порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних наукових та інших робіт на наявність ознак академічного плагіату у ДУІТ. У випадках виявлення порушення реагування відповідно до Кодексу академічної доброчесності ДУІТ.

Щодо відвідування

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік тощо) навчання може відбуватися в онлайн (або змішаній) формі за погодженням із деканом факультету.

Неформальна освіта

Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ».

<https://duit.edu.ua/public-information/legal-framework/>

